

A folyami géb (*Neogobius fluviatilis*) és a kaukázusi törpegéb (*Knipowitschia caucasica*) újabb észlelési adatai a Tisza vízrendszerén

Halasi-Kovács Béla, Nyeste Krisztián

Az utóbbi évtizedekben számos ponto-kaspikus gébféle (Gobiidae) jelent meg, illetve terjedt el hazánkban, melyek közül a Tisza vízrendszerében mindössze három faj, a tarka géb, a folyami géb és a kaukázusi törpegéb) él.

A folyami géb első nagyobb populációját a Tisza-tó tiszafüredi szakaszán figyelték meg 1993-ban. 2008-ra a Közép-Tiszán és a szakasz mellékfolyóiban szintén stabil állományai jöttek létre. Munkánk során a fajt kimutattuk a Tiszából a teljes vizsgált Közép- és Alsó-tiszai szakaszon Tiszaújvárostól Tiszaszigetig, a Zagyvából, a Hármaskörösből, valamint a Marosból is. A részletes előfordulási helyszínek a következők voltak: Tisza – Tiszaújváros (EOV X 286708, EOY Y 801585), Tiszafüred (EOV X 260461, EOY Y 779677), Tiszabura (EOV X 238822, EOY Y 760574), Szolnok (EOV X 205081, EOY Y 742432), Tiszaug (EOV X 174297, EOY Y 732277), Mindszent (EOV X 135146, EOY Y 734070), Szeged (EOV X 104361, EOY Y 740923), Tiszasziget (EOV X 94783, EOY Y 732087); Zagyva – Újszász (EOV X 215664, EOY Y 730477), Jásztelek (EOV X 239631, EOY Y 719416); Hármaskörös – Magyartés (EOV X 158741, EOY Y 738870); Maros – Szeged (EOV X 100322, EOY Y 742189).

A kaukázusi törpegébet először 2009-ben, a Szamos csen-

geri szakaszán észlelték, stabil populációját azonban csak 2012-ben, a Tisza-tó tiszafüredi szakaszán



A törpegéb egy adult példánya (Halasi-Kovács Béla felvétele)

mutatták ki. A Tisza vízrendszerében történő terjedésének egyik gócpontja lehet ez az állomány, ugyanis a vizsgálatok azt mutatják, hogy az innen délre eső folyószakaszok felé (az áramlással megegyező irányban) igen gyorsan halad, míg a felső szakaszok irányába rendkívül lassan. Ennek megfelelően 2015 nyarán több, a tározótól délre több helyen is előkerült: a tiszaburai (EOV X 238822, EOY Y 760574), a szolnoki (EOV X 205081, EOY Y 742432), és a tiszaszigeti (EOV X 94783, EOY Y 732087) szakaszon. A Tisza-tó Abádszalóki-medencéjéből eredő Nagykovácsi-főcsatorna feyverneki szakaszán ugyancsak előkerült (EOV X 210960, EOY Y 765137). Ez utóbbi alátámaszthatja azt a felvetést, miszerint a faj a Körös vízrendszere felé nem a folyó torkolata felől (így a folyásiránnyal szemben), hanem a Hortobágy-Berettyó és az abba torkolló Nagykovácsi-főcsatorna irányából érkezett.

Reofil fajok menedéke az Öreg-Túrban

Nyeste Krisztián, Fazekas Dorottya, Sólyom Norbert, Antal László

Az utóbbi évtizedekben több új műtárgy létesült az Öreg-Túron, emellett számos helyen mederrendezési munka is folyt, ezért aktuálissá vált a halfauna feltérképezése. A vízfolyás teljes hosszára kiterjedő munkára 2015-ben és 2016-ban a Debreceni Egyetem Hidrobiológiai Tanszékének szervezésében került sor.

A mintavételi szakaszok között különleges színfoltot jelentett a túristvándi vízimalmot elkerülő csatorna (más néven Balog-csatorna) (koordináta: N48.0484, E22.6438). Jellegét tekintve teljesen eltért a többitől: szűk keresztmetszetű és kis mélységű meder, illetve sebesen áramló, fenékgig átlátszó víz jellemezte. A csatornában összesen 10 halfaj 349 egyedét azonosítottuk. Ezek közül négy faj védett hazánkban: a nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*), a sujtásos küsz (*Alburnoides bipunctatus*), a tiszai küllő (*Gobio carpathicus*) és a halványfoltú küllő (*Romanogobio*



A túristvándi elkerülőcsatorna habitusképe (Antal László felvétele)

vladykovi), melyekből a nyúldomolykó a 10 mintavételi szakasz közül egyedül itt került elő. Mellettük az őshonos bodorka (*Rutilus rutilus*), domolykó (*Squalius cephalus*), küsz (*Alburnus alburnus*) és szilvaorrú keszeg (*Vimba vimba*),

továbbá az adventív fekete törpeharcsa (*Ameiurus melas*) és naphal (*Lepomis gibbosus*) is előfordult.

Az Öreg-Túr további 9 mintavételi szakaszán átlagosan 7,5 halfajt sikerült fognunk, és több helyen tapasztaltuk az euritóp és a stagnofil fajok magas dominanciáját, ami az egykor gyorsabban áramló folyó visszaduzzasztásával magyarázható (a reofil fajok gyakorisága átlagosan mindössze 15,6 százalék volt). Ezzel szemben a Balog-csatorna esetén a fajok több mint fele, az egyedeknek pedig 85

százaléka a reofil kategóriába sorolható. Olybá tűnik, hogy ez a kis csatorna hasonlít leginkább a szabályozások előtti sok ágra szakadó, sekély medrű és gyors vizű Túrra.